

Nya initiativ för en bra vidareutbildning

Läkarutbildningen är en av våra längsta högskoleutbildningar, men det är inte den fem och ett halvt år långa utbildningen vid medicinsk fakultet som gör läkarutbildningen unikt krävande och lång. Utmaningen ligger snarare under perioden därefter, då arbetsgivarens behov av arbetskraft och utbildningsläkarens krav på en god utbildningsmiljö ska vävas ihop till meningsfull allmäntjänstgöring (AT) och specialiseringsjämföring (ST).

I stort sett alla läkare startar sin yrkeskarriär med en formellt reglerad vidareutbildning med Socialstyrelsen som huvudman. Målbeskrivningar och handledning är viktiga styrmedel under de första sex till sju yrkesverksamma åren. Detta ställer stora krav på de nyutexaminerade läkarna, men också på arbetsgivaren och de mer yrkeserfarna handledande kollegerna.

Man kan säga att läkare på ett eller annat sätt är involverade i vidareutbildningen under hela sitt yrkesverksamma liv. Läkare inom den offentliga sjukvården, som inte själva genomgår vidareutbildning, är ofta antingen handledare, studierektorer eller verksamhetschefer med utbildningsansvar. Detta är också ett av skälen till att läkarna med sådan kraft engagerar sig i utbildningsfrågorna, inte minst inom specialitetsföreningarnas ram.

Det är snart tio år sedan vi fick ett målstyrt och mindre detaljreglerat system för läkares vidareutbildning, men om vi tittar i backspeglarna kan vi se att det är först nu som reformen fått ordentligt genomslag. Ett skäl till att det tagit så lång tid är, återigen, för att läkarutbildningen involverar läkare på alla nivåer.

Avregleringen innebär att läkarna själva får ett större inflytande över utbildningens innehåll, men också ett bredare ansvar för dess kvalitet. Här är samspelet mellan äldre och yngre kollegor oerhört viktigt. I den målstyrda vidareutbildningen har såväl handledare som studierektorer och verksamhetschefer nyckelpositioner.

Under åren har läkarkåren, via sina organisationer Läkarförbundet och Lä-

karesällskapet, initierat, skapat och sjösatt en rad projekt i syfte att förbättra villkor och förutsättningar för den målstyrda vidareutbildningen. Ett omfattande arbete har lagts ned på målbeskrivningarna för såväl AT som ST.

SPUR-inspektioner av ett stort antal ST-kliniker har framgångsrikt genomförts och utbildningsböcker för i princip samtliga 62 specialiteter har tagits fram. Ett nätverk för studierektorer har också skapats inom Läkarförbundets ram. Här träffas studierektorerna regelbundet två gånger per år för att utbyta erfarenheter och gemensamt hitta modeller för rekrytering, handledning, uppföljning och utvärdering samt för handledar- och ledarskapsutbildning.

De yngre läkarna behöver stöd, vägledning och uppmuntran från sina äldre kollegor, och de äldre läkarna vill ge detta. Problemet är att få arbetstiden att räcka till, men också att få inspiration och vägledning i konsten att vara mentor och diskussionspartner.

Utbildningsboken för ST, som tagits fram inom specialitetsföreningar och sektioner, tjänar som stöd i den viktiga dialogen mellan yngre och äldre kollegor. Det är en dialog som också ska inspirera till nytänkande och utveckling och där utbytet kan vara mycket stort för båda parter.

Som ytterligare ett steg för att stödja handledningen och stärka kvaliteten i utbildningen presenterar Läkarförbundet, tillsammans med Läkaresällskapet, i dagarna en utbildningsbok för AT. Förebilden är utbildningsboken för ST. Här finns det mesta AT-läkare, handledare och verksamhetschefer behöver för att tillsammans kunna lägga upp en meningsfull allmäntjänstgöring av hög kvalitet.

Ett viktigt budskap i utbildningsboken för AT är att det alltid ska finnas utrymme för planering, utveckling och uppföljning av AT-läkarnas kompetensutveckling. AT-läkaren och handledaren måste se till att detta utrymme skapas.

Goda vanor för den egna kompetensutvecklingen ska grundläggas under AT och därigenom bli ett självklart inslag i den fortsatta yrkeskarriären. Utbildningsböckerna för AT tillhandahålls

verksamhetschefer, underläkare och handledare kostnadsfritt. De distribueras lokalt via studierektorerna.

Läkarförbundet menar också att handledningen måste få större utrymme och synliggöras bättre och kommer därför, genom ett särskilt pris, att uppmärksamma goda exempel på enskilda handledarinsatser. God handledning uppmärksammas redan idag lokalt då de yngre läkarna utser årets handledare.

Många lokala initiativ och insatser borde emellertid få en bredare spridning och också inspirera till seminarier och debatt. Från och med hösten 2001 kommer därför Läkarförbundet att på ett särskilt sätt uppmärksamma enskilda handledare och deras insatser. Detta kommer att ske i samband med Riksstämman då Läkarförbundets nya handledarpris delas ut.

Gunilla Hoffstedt

Gunilla Hoffstedt
Läkarförbundets utredningsavdelning